

Legalitat i legitimitat de la consulta i les plebiscitàries

La suspensió cautelar de la llei de consultes i del decret de convocatòria de la consulta del 9N obren un període d'incerteses sobre la solució que el Govern d'Artur Mas pugui donar a la voluntat d'expressar-se a les urnes. El catedràtic de ciència política a la Universitat Pompeu Fabra Ferran Requejo explica a EL TEMPS que és partidari d'anar preparant la consulta tot esperant que el TC dicti sentència perquè "hi ha la possibilitat que la consideri constitucional", però no de celebrar la consulta si el 9N continua aixecada la "suspensió cautelar" o ha estat ja declarada inconstitucional. En aquest cas seria millor, segons Requejo, que el president de la Generalitat convoqués eleccions i "hi hagués una candidatura conjunta de CiU i ERC". El professor de ciència política i de l'administració de la UB Josep Maria Renui preferiria una consulta el 9N, "sempre que es garanteixin els drets i les llibertats", però, si és impossible preservar aquestes garanties, apostaria per unes plebiscitàries "sense cap candidatura conjunta" de les forces polítiques favorables a la independència, però amb tots els seus programes electorals encapçalats per una clara aposta per iniciar la transició cap a un nou Estat.

Una suspensió "cautelar". Després de les passes anunciades pel Govern espanyol d'impugnar la llei de consultes i, en conseqüència, el decret de convocatòria de la consulta del 9N signat pel president Artur Mas, s'inicia un període en el qual s'ha de continuar preparant l'esmentada consulta. Ferran Requejo afirma que "la suspensió és cautelar, provisional" i, per tant, "els partits estan legitimats per preparar la consulta perquè si el Tribunal Constitucional anés de pressa podria resoldre abans del 9N i dir que sí que es pot fer la consulta". El Govern, per tant, tindria tota la legitimitat per preparar

Dos membres del Consell Assessor per a la Transició Nacional (CATN), Josep Maria Renui i Ferran Requejo, analitzen la legalitat i legitimitat de les dues opcions entre les quals el Govern de la Generalitat haurà de triar abans del 9N: celebrar una consulta suspesa pel TC o convocar unes eleccions plebiscitàries.

la logística que implica una consulta com aquesta, com "fer els col·legis electorals, cridar els membres de les meses, el cens".

Una altra cosa és que se celebri la consulta del 9N si la suspensió cautelar continua vigent: "Si el TC no es pronuncia abans del 9N o si es pronuncia declarant la llei inconstitucional, el Govern no pot fer la consulta legalment. I, personalment, no crec que ho facin". Perquè una consulta "tingui un reconeixement ple -afegeix Requejo-, hauria de ser a l'escocesa, on tot el procediment està ben regulat, hi ha una junta electoral que resol sobre els possibles problemes que puguin sorgir i no ha d'haver-hi cap ombra sobre el resultat".

Requejo reconeix que "en aquest cas hi hauria un xoc entre la legitimitat que ve de baix, d'una àmplia demanda de la ciutadania, i la legalitat, en cas que es prohibeixi".

Josep Maria Renui creu que el Govern estaria legitimat per celebrar la consulta. "En un marc en el qual s'as-

Les consultes sobre la independència que es van iniciar fa cinc anys (13 de setembre de 2009) a Arenys de Munt van ser el precedent d'una consulta oficialment convocada per al 9N.

sumeixi que l'enfrontament és purament polític, atesa l'existència d'una llei vàlida –aprovada seguint tots els passos i totes les garanties– i un decret que penja d'aquesta llei, es podria plantejar perfectament l'aposta política per seguir endavant: tirar endavant la consulta tot i la suspensió". Però no de qualsevol manera: "Òbviament això té una limitant, que el president Mas ja va assenyalar en el seu moment, i que hem de fer nostra, que és la de garantir l'exercici de totes les garanties democràtiques –valgui la redundància– que implica una consulta, com és el recompte, etc. Es podria resumir amb quatre paraules: sí, però amb garanties".

Aquestes garanties, segons Renui, són les que assegurin que tothom pot votar: "El perill és que hi hagi qualsevol tipus d'impossibilitat per garantir que algun col·lectiu (pobles, viles o ciutats) per la raó que fos, no poguessin anar a votar. Imagineu –especifica Renui– que algun municipi de la zona metropolitana mínimament gran no sols es negués a la mínima col·laboració, que segons la llei de consultes preveu, intentés bloquejar tots els procediments bàsics per instal·lar els col·legis i tirar endavant el procés. Aquí sí que tindriem un problema perquè estaríem deixant una part de la població –òbviament, no de manera volguda– que no es podria expressar. Aquest és un dels temes que preocupen més. Si el decret crida sis milions de catalans a les urnes, hem de garantir que tots sis milions podran votar en un col·legi al seu municipi. Podríem estar parlant de 15.000 persones que no podrien votar i això no es pot permetre. Raonaments posteriors com que, d'aquests 15.000, només mil anirien a votar, tant me fa. Tots han de poder anar a votar".

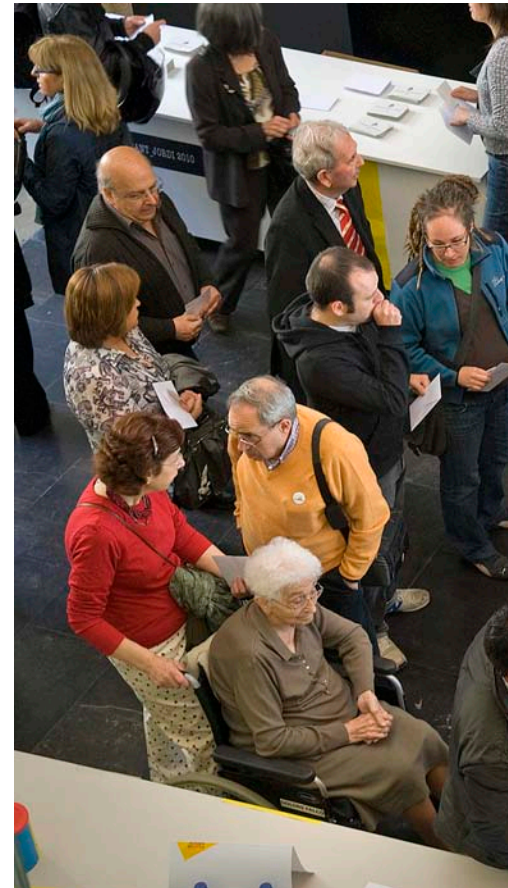
Segons Renui, aquesta és l'única ombra que, veritablement, podria embrutar el resultat. En canvi, no ho seria, segons ell, que els partidaris del No intentessin deslegitimar el resultat no anant a votar: "Que els partidaris del No no vulguin participar és una decisió absolutament lliure i que no interfereix per a res en el resultat final. Ens trencarem la cara per garantir que els que vulguin votar No, ho puguin fer i una alta participació legítima molt més el resultat. Però si ells decideixen lliure-

ment –és aquí on entren les garanties i els drets– no prendre-hi part, perquè pensen que així boicotejaran el procés, és la seva decisió. Una altra cosa seria –com no ha estat mai el cas en aquest procés– que s'impedisís al màxim anar a votar a determinats ciutadans perquè pensen diferent. Però si Ciutadans o el PP decideixen abstenir-se, estan en el seu dret. No podem reclamar nosaltres poder defensar qualsevol idea –que respectin els drets i les llibertats– i que d'altres no defensin les seves. Que tinguin clar què s'hi juguen".

Segons Renui tampoc el "trencament de la legalitat" és insalvable, perquè és un pas habitual en els casos de transició: "El concepte 'trencament de la legalitat' no és negatiu *per se*, només descriu una situació que s'ha donat, es dona i es donarà en tots els processos de transició o reforma d'un sistema cap a un altre, sigui en positiu, de la dictadura a la democràcia, o en negatiu, de la democràcia a la dictadura. En tots aquests processos hi ha un moment determinat en què la necessitat de tirar endavant les noves estructures fa que es deixi de banda voluntàriament –o per la força dels esdeveniments– el marc legal anterior".

Aquest "trencament de la legalitat" seria lògic per evitar la suspensió de la consulta? "Podria ser –aventura Renui– sempre que els actors polítics així ho consideressin. Si el Govern, els grups polítics que donen suport a la consulta del 9N, entenen que aquest és el final de trajecte sota les regles del joc del sistema institucional i legal espanyol, podria perfectament entendre's".

Sobre la legitimitat que atorgaria la comunitat internacional al resultat d'una consulta legalment "suspena", Renui opina que seria un factor menor: "Trobaríem molts exemples en la comunitat internacional que les decisions que s'han pres sobre el reconeixement internacional no tenen massa a veure amb el mecanisme pel qual han arribat a esdevenir un Estat: Kosovo, Sèrbia, l'ampliació de la República Federal d'Alemanya amb la compra de la RDA... Per tant, tot i que és important el procediment –òbviament, no ho estic negant– la comunitat internacional es guia pel pragmatisme polític i els interessos econòmics. Què els interessa

en les seves relacions, en l'equilibri geopolític a la zona... I la clau, tant si apliquen el pragmatisme com l'interès, rau a tenir un mandat democràtic. Si, garantint els drets, el procediment i el caràcter pacífic del procés, obtens un mandat democràtic que estableixi que els polítics han de tirar endavant un procés de secessió, aquesta és la nostra fortalesa".

Les plebiscitàries. El segon escenari possible, si el Govern descarta celebrar una consulta davant del perill que sigui il·legal i no hi hagi "garanties democràtiques" són les eleccions plebiscitàries. Aquesta era la cinquena solució que donava el Consell Assessor per a la Transició Nacional (CATN) si era impossible un referèndum pactat o una consulta celebrada sota l'empara de la llei recentment aprovada. En aquest cas, Renui i Requejo, com a membres del CATN que són, estan d'acord. Per a Requejo, "les eleccions estan reglades i no es poden prohibir. Són els partits els qui han de convertir les eleccions convencionals en plebiscitàries, perquè acorden plegats un punt estrella en el

A l'esquerra, la consulta de Sant Cugat, el 13 de desembre de 2009. A la dreta, el president de la Generalitat, Artur Mas.

seu programa electoral que explicita que si aconseguixen la majoria al Parlament tiraran endavant el procés d'independència, no una consulta legal, sinó la independència perquè les eleccions substitueixen la consulta que no s'ha pogut fer”.

Reniu coincideix: “Serien eleccions normals al Parlament de Catalunya –convocar-les és potestat del president de la Generalitat– i és un mecanisme inimpugnable, no es pot impugnar, perquè s'estarien carregant de soca-rel el mateix autogovern. La particularitat d'aquestes eleccions seria que les formacions clarament favorables a l'esdeveniment d'una Catalunya independent fessin constar clarament en els seus programes una mateixa frase: per exemple, ‘en el cas que obtinguem una victòria amb una majoria parlamentària suficientment àmplia procedirem a iniciar el procés de secessió’”.

Aquesta solució “és perfectament vàlida, perfectament acceptable i legítima per definició –només faltaria que, en democràcia, no es poguessin expressar totes les idees de manera pacífica i respectuosa amb els drets

fonamentals– i donaria sortida a aquest atzucac jurídic-polític”.

Candidatura conjunta o llistes separades? Els dos politòlegs consultats per EL TEMPS no coincideixen, en canvi, sobre la idoneïtat d'una llista conjunta, ni tan sols dels dos grans partits favorables a la independència com són CiU i ERC.

Requejo pensa que és la millor solució: “Una candidatura conjunta dels quatre partits (CiU, ERC, ICV-EuiA i CUP) no sé si pot ser. Però si és de CiU i ERC més alguns ex-socialistes més algunes cares visibles dels moviments socials, com l'ANC i Òmnium, sí que donaria imatge que és la llista que dona suport a la independència. Això seria una aposta per aconseguir majoria absoluta. Si no es guanyés, s'entra en un moment de debilitat”. El politòleg és partidari que sigui Artur Mas el cap d'aquesta llista conjunta: “El lideratge de Mas s'hauria de mantenir perquè ara mateix un canvi en aquest lideratge seria dolent per al procés”.

Requejo encara va més enllà i opina que la llista conjunta és imprescindible:

“Si no hi ha llista conjunta, crec que no es convocaran eleccions”.

L'opinió de Reniu és contrària a les llistes conjuntes. “Sóc molt de l'opinió que no cal una llista unitària: són unes eleccions que han d'investir un president que ha de formar el seu Govern i mentre duri tot el procés, aquest Govern ha d'exercir la funció principal d'un Govern, que és la gestió política del dia a dia. Per entendre'ns, l'endemà de les eleccions no s'esdevé independent ni passa res que no sigui habitual, excepte que s'obre un procés de negociació tremendament important i rellevant”.

Reniu descarta una llista unitària dels quatre partits: “Fer una candidatura unitària, en primer lloc, ens empobreix en termes de pluralisme polític –que és un dels actius del país– i, segon, tampoc crec que acabi de ser viable en l'actual configuració del sistema de partits català. És impensable que un partit vagi a la convocatòria d'eleccions amb dues frases i res més en el seu programa. Encara que això ens pugui semblar una idea engrescadora, seria un error polític grandios perquè l'endemà de les plebiscitàries s'ha de

